

ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ У РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЇ ПОЛІТЕХНІЗМУ

Сучасна система освіти України одним зі своїх концептуальних завдань має стимулювання внутрішньої потреби кожного учня та студента в трудовій діяльності, виховання працездатності, активності, творчого й відповідального ставлення до кожної виконуваної справи, за результат трудової діяльності, задоволення й радості від завершених зусиль, свідомої трудової дисципліни, самодисципліни.

Водночас завданням менеджменту навчального закладу (як середнього, так і вищого) є забезпечення кожному свободи вибору роду діяльності, вибору з любові, а не з розрахунку, за смаком, а не під впливом старших (учителів, батьків, дорослих) чи під тиском психолога, які вже в ранньому дитинстві визначили дитині “суджену” професію та продовжують на цьому наполягати, і, зрештою, забезпечити можливість зміни роду діяльності, яка має стати способом життєдіяльності кожного індивіда [1, с. 46]. Праця в школі, праця в дитинстві, яка формує дитину за громадським людським типом, має бути справжньою, продуктивною, результативною, суспільно значущою, організованою не на примітивній ремісничій основі, а на сучасних індустріальних, високопродуктивних та суспільно значущих цілях. Відомі фахівці з проблеми наголошують: кожна справа має бути організованою так, щоб кожен учасник педагогічного процесу не відчував себе об'єктом виховання, щоб він прагнув прийняти участь у розробці економічних чи соціальних рішень різного масштабу, відчував, що його позиція і реальний внесок дійсно інтегрований у загальну справу; лише в такому випадку школярі й студенти самі виростуть зрілими, справжніми професіоналами й керівниками. У нових поколіннях турбота про вирішення питань вселенського масштабу повинна бути нормою, вони мають відчувати себе творцями [1, с. 47].

У цьому контексті вчені підкреслюють вагомість значення освіти людини людиною через привласнення, відтворення всіх суспільних відносин і перетворення особистості “в ансамбль усіх громадських конкретно-історичних відносин” [1, с. 72]. На думку фахівців, освіта є цілеспрямованою пізнавальною діяльністю людей із засвоєння знань, умінь та неперервного їх удосконалення, вона покликана дати кожному поколінню відповідні його віковій й інтелектовій знання культури, формуючи поведінку в дорослому житті й допомагаючи у виборі можливої ролі в суспільстві. Школа має підготувати дитину до навчання у вищому навчальному закладі, вищий навчальний заклад має організувати практичну реалізацію принципу політехнізму, сформувавати у студентів прагнення до творчості в окремій галузі і творчості взагалі, виробити бажання й звичку постійно вчитися, вдосконалюватися, розширювати сферу компетентності, виходити за рамки конкретних професійних навичок, всебічно розвиватися, бути творцем власного професіоналізму, активно брати участь у суспільному житті країни.

Розглядаючи політехнізм як систему освіти, яка передбачає теоретичне і практичне ознайомлення з основними сферами виробництва і послуг, необхідно враховувати, що навчання вчитися – одне з головних завдань освіти, за влучним висловом М. Згуровського: “Від принципу “освіта на все життя” до принципу “освіта впродовж життя” [3]. Освіта впродовж життя спрямована на врахування потреб та інтересів, розвиток здібностей і сутнісних сил кожної людини, яка навчається, створює умови для її самореалізації шляхом забезпечення можливостей будувати власну освітню траєкторію на тривалий період. Реалізація таких наукових позицій перетворює сучасне суспільство в суспільство, яке розвивається, правильно розуміє проблеми освіти дорослої людини, по-новому осмислює її сутність, місце та значення в реагуванні на виклики сьогодення. Традиційна базова формальна освіта, яка здобувається на початку життя, тепер уже в принципі не може забезпечити людину на все життя знаннями, вміннями, навичками та якостями, що будуть їй необхідні для ефективного виконання соціальних функцій [4].

В окресленому сенсі політехнізм є одним із універсальних положень (принципів навчання і виховання) сучасної освіти, який має поширюватися на всі навчальні дисципліни. Без цього неможливо реалізувати політехнічну сутність освіти, адже принцип політехнізму гармонізує розумову та фізичну працю, ліквідує розрив між теорією та практикою. По-

літехнізм – це сучасний принцип навчання, який впливає на відбір та структуру матеріалу багатьох шкільних і вишівських предметів, посилюючи як теоретичну, так і практичну спрямованість навчання учнів і професійної підготовки студентів, актуалізуючи зв'язки між освітою та виробництвом; активізує методи пізнавальної діяльності; орієнтує на застосування комплексних форм організації навчання, забезпечує цілісність навчального та виховного процесу, сприяє розвитку самостійності та творчої активності суб'єктів освітньої діяльності [2, с. 220].

Менеджмент навчального закладу має бути спрямованим на те, щоб людина в ньому могла отримати максимально широку, всебічну, універсальну освіту, що дозволить їй усвідомлювати інтеграційні зв'язки різних галузей знань. Університетська освіта має розвивати стратегічне бачення розвитку наукового пізнання в цілому як системи наук і розуміння ролі обраної спеціальності в цій нероздільній системі. Отже, навчальні програми, навчальні плани спеціальностей та інші організаційно-педагогічні документи мають бути складені так, щоб вони мали не лише зовнішній зв'язок, а й були органічними складниками єдиної системи освіти. У такому сенсі як політехнічні розглядаються всі середні і вищі навчальні заклади та всі форми професійної освіти. Вагомою позицією тут є те, що фізичний, інтелектуальний, політехнічний розвиток – це єдиний процес. Якщо припинити розвиток по одному з цих “показників”, то, на думку В. Босенка, може настати деградація освіти [1, с. 142].

Оскільки як особливий елемент системи освіти політехнізм сприяє формуванню багатofункціональної особистості, дозволяє мислити оперативнo, нестандартно, креативно та обирати доцільні засоби досягнення необхідних результатів, питання про політехнізм не стільки технічне, скільки соціальне, вирішується воно не стільки технічними засобами, скільки соціальним шляхом і громадськими засобами. Політехнічна освіта нині тлумачиться не як різновид спеціальної технічної освіти, а саме як загальна освіта для всіх у її найбільш доскональній формі та вищому розвитку. Тому під вимогою політехнічної освіти мають нині на увазі не завдання дати молодій людині ще в школі якусь спеціальність, навчити ремеслу, забезпечити однією чи декількома професіями, а всі ті можливості, які гарантують кожному його нормальний розвиток як людини, гідної справжньої людської сутності та нинішнього рівня досконалості. Таким чином, і вчитель та директор загальноосвітньої школи, і викладач та керівник ВНЗ мають усвідомлювати методологічні, теоретичні й технологічні основи політехнізму, його значення в сучасному суспільстві як потужного засобу формування особистості нового зразка і суспільства сучасної епохи.

Список використаної літератури

1. *Босенко В.* Воспитать воспитателя. Заметки по философским вопросам педагогики и педагогическим проблемам философии / В. Босенко. – К. : Всеукраинский Союз рабочих, 2004. – 352 с.
2. *Жданов В. Г.* Политехнизм как базовая дидактическая категория / В. Г. Жданов // Мир науки, культуры, образования. – 2009. – № 1(13). – С. 218–222.
3. *Згуровський М.* Від принципу “освіта на все життя” до принципу “освіта впродовж життя” / М. Згуровський // Столичний регіон. – 2003. – № 2. – С. 85–93.
4. *Кондратьев П. П.* Политехническое образование на новом уровне развития / П. П. Кондратьев // Наука и образование. – 2008. – № 4. – С. 92–95.